

Cestovní zpráva ze studijní cesty SKIP do slovinských knihoven ve dnech 5. - 10. 6. 2017

Studijní zájezd organizoval Svaz knihovníků a informačních pracovníků (SKIP), jehož členem je i Knihovna PF UK. Zájezdu se účastnili knihovníci a knihovnice z celé České republiky, za knihovnu Právnické fakulty UK se ho zúčastnila PhDr. Květa Hartmanová.

5.6.2017

První den našeho studijního zájezdu jsme navštívili **Osrednji knjižnici Celje**. Po srdečném přivítání jsme byli v úvodní prezentaci seznámeni se systémem veřejných knihoven ve Slovinsku (58 veřejných knihoven, z toho je 10 ústředních pro 10 regionů, knihovny mají k dispozici i 13 bibliobusů). Knihovny spolupracují v rámci Asociace veřejných knihoven a podílejí se na řadě společných projektů: používají stejný knihovní systém COBISS, od roku 2008 budují portál Kamra (sdružuje digitalizovaný obsah o místní historii z fondů knihoven a dalších kulturních institucí), portál Dobrá kniha (ve spolupráci knihovníků, autorů, literárních kritiků a čtenářů jsou doporučovány knihy všem zájemcům) apod.

Vlastní knihovna sídlí v městě Celje, které má asi 38 000 obyvatel. Knihovna je ústřední knihovnou pro dalších 11 knihoven v regionu a zajišťuje jim regionální služby. Renovace knihovny proběhla v roce 2010 tak, že původní budova knihovny byla zrekonstruovaná a k ní byla přistavěna budova nová, obě jsou propojeny. Knihovna díky tomu získala dostatek místa pro svůj fond (více než 450 000 svazků) i pro poskytované služby. Knihovna byla vybavena RFID technologií a všechny její sbírky jsou volně přístupné. Čtenáři mají k dispozici 4 samoobslužná výpůjční zařízení a knihovna využívá automatický třídící systém vrácených knih. V knihovně pracuje 38 knihovníků a v roce 2016 ji navštívilo více než 432 000 čtenářů. Kromě klasických služeb se knihovna zaměřuje na digitalizaci papírových dokumentů, zejména novin a časopisů, ale i vzácných knih, kartografických dokumentů atd. Digitalizované tisky jsou dostupné ve Slovinské digitální knihovně na <https://www.dlib.si/>. Knihovna pořádá řadu zajímavých akcí pro všechny kategorie čtenářů, např. v roce 2016 se uskutečnilo 291 akcí (autorská čtení, koncerty, výstavy atd.), kterých se zúčastnilo 22 000 návštěvníků knihovny.

6.6.2017

Další knihovnou, kterou jsme si měli prohlédnout, byla **Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana**. Budova knihovny vznikla (stejně jako řada dalších staveb v Lublani) podle návrhu Josipa Plečnika v letech 1936-1941 (z důvodu poškození během války se zařizování interiéru protáhlo až roku 1947). Plečnik budovu koncipoval jako „chrám lidské vzdělanosti a moudrosti nezbytný pro zdravý rozvoj národa a jeho samostatnosti“. Obvodový plášť knihovny tvoří cihly a kámen z jihoslovinské vesnice Podpeč a kameny z knížecího paláce a římských hradeb, na něž stavebníci narazili při hloubení základů. Budovou knihovny nás prováděli dva slovinští kolegové, kteří nám poskytli velmi podrobný výklad o Plečnikovi a jeho stavbě, bohužel o službách knihovny jsme se nedozvěděli nic. Mohli jsme si sice prohlédnout malou výstavku rukopisů a starých tisků, nebyli jsme však vpuštěni ani do hlavní čítárny. Byli jsme velmi zklamáni, o to více času jsme však mohli věnovat prohlídce Lublaně.

Odpoledne jsme navštívili **Mestni knjižnici Grosuplje**, což je malé městečko nedaleko od Lublaně. I tato knihovna vznikla rekonstrukcí budovy bývalé knihovny a jejím propojením s novou přístavbou. Knihovna se do nových prostor nastěhovala v roce 2007 s cílem vytvořit příjemné místo pro kulturu a vzdělávání pro obyvatele města i regionu. Kolegyně z této knihovny nám ve spolupráci s dětským tanečním kroužkem

připravili krásné uvítání, a poté jsme se vydali na prohlídku knihovny. Knihovna je velmi světlá, prostorná, variabilní, s velmi rozmanitou nabídkou interiérových prvků, a díky tomu je možné nabídku poskytovaných služeb rozšiřovat a měnit podle momentálních potřeb. Knihovna je ústřední knihovnou pro tři obce (má 7 poboček) a její služby jsou zaměřeny na všechny věkové i zájmové skupiny. Knihovna se tak podílí na celoživotním vzdělávání obyvatel regionu tím, že organizuje různé formy aktivit na podporu čtení a informační gramotnosti dětí, mládeže i dospělých, pořádá různé kulturní akce (přednášky, výstavy, literární večery atd.). Při své činnosti spolupracuje se školami a dalšími vzdělávacími i kulturními institucemi v rámci regionu a denně ji navštíví v průměru 700 návštěvníků.

7.6.2017

Také třetí den našeho zájezdu jsme měli možnost navštívit dvě zajímavé slovinské knihovny. Dopoledne to byla **Knjižnica Domžale**. Tato městská knihovna je jedním z nejdůležitějších informačních a kulturních center obce a zajišťuje služby pro dalších pět knihoven v regionu. Knihovna se od roku 2005 nachází v 1. patře nákupního centra s velkou parkovací plochou a ukázalo se, že toto spojení je velmi užitečné. Projevuje se to zejména zvýšenou návštěvností knihovny v odpoledních hodinách. Prostor knihovny je uspořádán tak, aby poskytoval přátelské a stimulující prostředí pro své návštěvníky. Knihovna organizuje řadu aktivit pro všechny věkové kategorie čtenářů, podporuje rozvoj čtení a celoživotního vzdělávání, společenský život a umožňuje relaxaci a podporuje tvořivost. Pro děti knihovna připravuje velké množství aktivit, např. literární hádanky a kvízy, loutková představení, tvůrčí dílny, pro dospělé různé literární večery a diskuse s tvůrci, výstavy, workshopy atd. Knihovna se zaměřuje i na poskytování služeb pro osoby se speciálními potřebami, kteří mohou používat elektronické zvětšovací čočky, zvukové knihy a zařízení pro optimální příjem zvuku pro sluchově postižené čtenáře.

Další knihovnou v našem programu byla **Mestna knjižnica Kranj** (55 000 obyvatel). Knihovna zajišťuje regionální služby pro dalších 6 knihoven v regionu a poskytuje jim metodickou a odbornou pomoc. Nová budova knihovny byla postavena v roce 2011 a díky tomu se mohly sloučit tři dříve oddělené knihovny. Ve fondu má knihovna 490 000 knih a časopisů a 900 e-knih, v roce 2016 ji navštívilo 380 000 návštěvníků, pro které knihovna připravila 895 různých akcí. Knihovna má také velké hudební oddělení s poslechovými boxy, které jsou hojně využívány. Děti mají v knihovně k dispozici různé hrací koutky, studenti a další zájemci z řad veřejnosti PC studovny. Knihovna vytváří databázi důležitých osobností regionu, digitalizuje fond a zajišťuje vzdělávací kurzy pro knihovníky v regionu. Vytváří programy na podporu informační gramotnosti pro všechny věkové kategorie.

Po odjezdu z knihovny jsme se jeli ubytovat do Bledu, a jelikož počasí bylo celkem nevlídné, řada z nás zamířila neplánovaně do místní knihovny. **Knjižnica Blaža Kumerdeja Bled** je sice maličká (Bled má zhruba 8 000 obyvatel), ale jelikož se nachází ve významné turistické oblasti, snaží se vycházet vstříc i turistům z různých zemí.

8.6.2017

Další z deseti ústředních knihoven, kterou jsme navštívili, byla **Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica**. Poskytuje služby sedmi knihovnám v regionu a dále má na starosti sedm poboček a k dispozici má i bibliobus (který jsme si také mohli prohlédnout). Ve fondu má více než 530 000 svazků knih a časopisů a 983 slovinských e-knih. Knihovna poskytuje uživatelům přístup k nejrůznějším materiálům, podílí se na celoživotním vzdělávání obyvatel regionu, pořádá různé aktivity na podporu čtenářské kultury pro děti, mládež i dospělé. Připravuje i zvláštní formy aktivit pro děti, mládež a

dospělé se speciálními potřebami. Prohlídka knihovny nás velmi zaujala, ocenili jsme i zahrádku s tekoucí vodou, která je součástí knihovny, pouze nás zklamaly dosti přeplněné a neuspořádané regály s velkým množstvím poškozených knih.

Cílem naší odpolední cesty byla návštěva **Mestni Knjižnice Piran**, která od roku 2009 sídlí v nových prostorách v centru města. Piran má 17 500 obyvatel a pro tento region je charakteristický multikulturalismus (Slovinci, Italové, národy ze zemí bývalé Jugoslávie). Knihovna je proto dvojjazyčná, všechny materiály má ve slovinštině a italštině. Člení se na oddělení pro dospělé (zhruba 20 000 svazků), kde si mohou zájemci kromě půjčování knih také přečíst noviny a časopisy, nebo mají přístup k různým databázím online. Oddělení pro mládež zahrnuje asi 10 000 svazků a knihovníci se snaží s mladými čtenáři pravidelně pracovat, pořádají pro ně různé tematické hodiny, workshopy, literární kvízy, setkání s umělci apod. Knihovna ve své činnosti usiluje o podporu spolupráce mezi Slovinci a Italy a snaží se v nich rozvíjet schopnost koexistovat v etnicky smíšené oblasti.

9.6.2017

Poslední knihovnou, kterou jsme měli navštívit, byla **Biblioteca Civica Attilio Hortis** v italském Terstu. Součástí knihovny je i několik muzejních sbírek a archiv a my jsme shlédli muzejní expozici věnovanou Jamesi Joycemu a jeho pobytu v Terstu a expozici věnovanou Francescu Petrarcovi. Součástí těchto sbírek byly malé badatelné s úzkým výběrem literatury na dané téma. Prohlídka knihovny se nekonala.

V průběhu studijního zájezdu jsme navštívili celkem osm knihoven a dvě muzejní expozice. Většina navštívených knihoven sídlí v nedávno postavených nebo rekonstruovaných prostorách, mohli jsme tak poznat různé typy architektury knihoven i různé typy poskytovaných služeb. Ve všech knihovnách (téměř) jsme se seznámili s jejich základním provozem a s organizací jejich služeb pro veřejnost. Ukazuje se, že funkce knihoven se postupně proměňuje. Knihovny se stávají místem setkávání lidí všech generací, mostem mezi různými kulturami, národy a náboženstvími. Podporují celoživotní vzdělávání na všech úrovních a získávání nových dovedností. Stimulují představivost dětí a mládeže a poskytují příležitosti pro tvůrčí rozvoj osobnosti. A výpočetní technika a nová média se stávají pouze nástrojem k plnění těchto cílů. Samozřejmě nesmíme zapomínat na to, že důležitou součástí knihoven jsou i knihovníci.

Kolektiv knihovny bude o poznatcích ze zahraniční cesty informován na společné schůzce v průběhu léta. Výběr fotografií z této studijní cesty bude v nejbližší době k dispozici na webu knihovny v sekci O knihovně / **Fotogalerie**.

V Praze dne 16.6.2017

PhDr. Květa Hartmanová